

Współcześnie internet kształtuje znaczenia, wyznacza ich obieg, a także determinuje powstawanie i funkcjonowanie sieci łączących ludzi. Pod względem architektonicznym internet jest niczym kłacz, nieustannie się zmienia i rozwija. Nie jest jednak pozbawiony struktur władzy – niektórzy aktorzy dysponują większymi pokładami kapitału społecznego, a w sieci da się wyznaczyć węzły kluczowe dla obiegu znaczeń. Kłaczowa architektura internetu ułatwiła „przekraczanie” granic narodowych i kulturowych oraz sprawiła, że odległości stały się mniej istotne. Nie wyklucza to wcale wzajemnego oddziaływania na siebie przestrzeni *online* i *offline*, ponieważ sieciowe światy są „zakorzenione” w kontekstach pozainternetowych. Co więcej, po długim okresie utopijnego patrzenia na internet, jak na narzędzie pozytywnych zmian społecznych, ostatnie kilka lat ujawniło jego „negatywne” oblicze.

W projekcie **badania się internet w konkretnym obszarze nienormatywnych (destrukcyjnych) działań**, pokazując **handel narkotykami w sieci** (na polskim przykładzie), przy czym zadanie:

- 1) bierze pod uwagę otwarty internet (*social media*),
- 2) charakteryzuje rolę ukrytej/ciemnej sieci (*dark web*), jeśli chodzi o narkotyki, a także
- 3) odkrywa złożone obiegi treści i znaczeń dotyczące handlu narkotykami między otwartą i ukrytą siecią.

Dzięki badaniom można odpowiedzieć na szereg pytań – na przykład: w jaki sposób wytwarzane są internetowe znaczenia w tak zwanej subkulturze narkotykowej oraz jak funkcjonują kłaczowe sieci handlu narkotykami? Jaka jest rola języka w kształtowaniu narkotykowego środowiska *online* oraz zachodzących tam interakcji? Jakie są unikalne, lokalne cechy polskiego handlu narkotykami w internecie? W jakim zakresie uwidaczniają się w nim styl życia i tożsamości członków subkultur narkotykowych? Dlaczego handel *online* jest ważny w kontekście szerszych przemian technologii komunikacyjnych (algorytmizacja, naruszenia prywatności)? Co przykład Polski może nam powiedzieć na temat handlu narkotykami w ogóle (jaki wkład wnoszą w owe rozważania)? Dlaczego i w jakim zakresie sprzedaż w sieci jest ważna dla ogólnej dynamiki rynku narkotykowego (konsumpcja i dystrybucja)? Uwzględnia się również kwestie prawne, a zwłaszcza to, jak współgrają one z lokalnymi cechami polskiego handlu narkotykami w internecie. Czy przypadek Polski może nas czegoś nauczyć w sferze zapobiegania negatywnym konsekwencjom konsumpcji narkotyków?

Jak zauważył John Markoff¹, pierwszą w historii wymianą e-commerce była prawdopodobnie sprzedaż niewielkiej ilości konopi indyjskich z wykorzystaniem ARPAnetu (pierwotna „wersja” internetu). Dzisiaj, obok *social media* czy aplikacji mobilnych, kluczowy dla kupna i sprzedaży narkotyków jest tak zwany *dark web*. Dostęp do ciemnej sieci wymaga specjalistycznego oprogramowania, przy czym najbardziej znanym jest TOR (The Onion Router), choć istnieją także inne rozwiązania. W *dark web* natknąć się można na tak zwane kryptomarkety, wykorzystujące kryptowaluty (np. Bitcoin) bądź *image boards*, gdzie użytkownicy ogłaszają swoje towary, po czym umawiają się na transakcję za pomocą komunikatorów. Kupowanie narkotyków w ukrytym internecie może wymagać technicznych umiejętności. Miejsca handlu można jednak dość łatwo zlokalizować, a co więcej, stają się one coraz bardziej popularne chociażby ze względu na ciekawość użytkowników. Ta z kolei rozbudzana jest mitami, którymi „obrosta” ciemna sieć, „wytwarzanymi” przez media głównego nurtu.

W przypadku handlu narkotykami w internecie wyraźnie widać **zwrot w stronę sprzedaży lokalnej**. Sprzedawcy chętniej działają regionalnie, w związku z czym rośnie liczba nieanglojęzycznych kryptomarketów krajowych – projekt koncentruje się na polskim rynku *online*.

Metodologicznie wykorzystuje się zarówno **big data** (duże zbiory danych, na przykład ogromne ilości postów), jak i **small data** („małe dane”). *Natural language processing* (NLP), czyli przetwarzanie języka naturalnego, a także inne metody obliczeniowe, łączy się w projekcie z etnografią mediów cyfrowych, wywiadami pogłębionymi. Nadaje to kontekst danym obliczeniowym, umożliwia ich analizowanie z różnych perspektyw teoretycznych oraz empirycznych, a także zwiększa wiarygodność otrzymanych wyników. Projekt nie tylko generuje nową wiedzę na temat handlu narkotykami *online*, ale również przedstawia **nowe rozwiązania metodologiczne**, z których mogą skorzystać inni naukowcy.

Międzynarodowy zespół projektowy (badacze z Polski i Finlandii) skutecznie rozwiąże trudności dotyczące wykorzystania metod obliczeniowych, stosując podejście multidyscyplinarne. Ponadto zadanie wskazuje dobre praktyki etyczne, jeśli chodzi o dociekania na temat handlu narkotykami w ciemnej jak i otwartej sieci.

¹ J. Markoff, (2006). *What the Dormouse Said: How the Sixties Counterculture Shaped the Personal Computer Industry*. Penguin Books.